

Analüüs

Mittetulundusühingule Eesti Jäätmehoolduskeskus volituste andmine haldusülesande täitmiseks

I. Asjaolud

Tõrva vald peab vajalikuks anda halduslepinguga määratud ulatuses MTÜ-le Eesti Jäätmehoolduskeskus (edaspidi MTÜ) volitused kohalikule omavalitsusele õigusaktidega pandud jäätmehoolduse korraldamise ülesande täitmiseks (edaspidi Haldusülesanne). Haldusülesanne hõlmab endas Tõrva valla jäätmehoolduse planeerimise ja korraldamise koosseisu kuuluvate kõikide üleandmist võimaldavate ülesannete täitmist. Haldusülesande täitmiseks vajalikud konkreetsed ülesanded annab MTÜ-le vallavalitsus ja/või vallavolikogu. Haldusülesande täitmise osas teostab järelevalvet vallavalitsus.

Tulenevalt halduskoostöö seaduse paragrahvi 5 lõikes 1 sätestatust võib juriidilise või füüsilise isiku volitada haldusülesannet täitma kui:

- 1) haldusülesande täitmine juriidilise või füüsilise isiku poolt on majanduslikult põhjendatud, arvestades muu hulgas ülesande riigi või kohaliku omavalitsuse poolt täitmiseks volitamiseks, võimalikuks rahastamiseks ning haldusjärelevalveks tehtavaid kulutusi;
- 2) haldusülesande täitmiseks volitamine ei halvenda selle täitmise kvaliteeti;
- 3) haldusülesande täitmiseks volitamine ei kahjusta avalikke huve ega nende isikute õigusi, kelle suhtes haldusülesannet täidetakse.

Halduskoostöö seaduse paragrahvi 5 lõige 2 sätestab, et paragrahvi 5 lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmise tagamiseks korraldab enne haldusülesande täitmiseks volitamise otsustamist haldusülesande täitmist volitama õigustatud ametiisik või organ analüüsi koostamise, mis sisaldab täitmiseks volitamise tingimuste majanduslikke arvestusi ja riigile või kohalikule omavalitsusele kaasnevate kulutuste suurust, haldusülesande täitmise järjepidevuse ja kvaliteedi tagamise abinõusid ning haldusülesande täitmiseks volitamisest tingitud õiguslikku ja faktilist mõju isikutele, kelle suhtes täitmiseks volitatavat haldusülesannet täidetakse. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt vormistatakse analüüs kirjalikult ning selle järeldused lisatakse haldusülesande täitmiseks volitamise otsusele.

II. Õiguslik alus halduslepingu sõlmimiseks

Lepingu sõlmimise aluseks on:

- 2.1. Haldusmenetluse seadus paragrahv 97 lõige 1: *Piiritlemata arvu juhtumite reguleerimiseks võib sõlmida halduslepingu vaid seaduses sisalduva volitusnormi alusel.*
- 2.2. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) paragrahvid 6 lg 1, 22 lg 2, 50 lg 1 p 2:
 - 2.2.1. paragrahv 6 lg 1: *Omavalitsusüksuse ülesanne on korraldada vallas või linnas sotsiaalteenuste osutamist, sotsiaaltoetuste ja muu sotsiaalabi*

andmist, eakate hoolekannet, kultuuri-, spordi- ja noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, **jäätmehooldust**, ruumilist planeerimist, valla- või linnasisest ühistransporti ning valla või linna teede ehitamist ja korrashoidu, kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita.

2.2.2. paragrahv 22 lg 2: Õigusaktiga kohaliku omavalitsuse, kohaliku omavalitsuse üksuse või kohaliku omavalitsuse organi pädevusse antud küsimused otsustab omavalitsusüksuse nimel volikogu, kes võib nende küsimuste lahendamise volitada valla- või linnavalitsusele või volikogu poolt määratud osavalla või linnaosa esinduskogule, ametiasutusele, asutuse struktuuriüksusele või ametnikule.

2.2.3. paragrahv 50 lg 1 p 2: vallavanem või linnapea esindab omavalitsusüksust ja valla- või linnavalitsust vastavalt seadusega, valla või linna põhimäärusega ning volikogu poolt antud pädevusele;

2.3. Jäätmeseadus paragrahv 67 lg 2: Kohaliku omavalitsuse volikogu võib riigihangete seaduse §-s 43 sätestatud korras korraldatud jäätmeveo riigihanke korraldamisega seonduvate ülesannete täitmiseks volitada teist kohaliku omavalitsuse üksust, mittetulundusühingut või sihtasutust, mille liige vastav kohaliku omavalitsuse üksus on ning mille liikmeteks saavad vastavalt põhikirjale olla ainult kohaliku omavalitsuse üksused või kohaliku omavalitsuse üksuste liit.

2.4. Halduskoostöö seadus paragrahvid 3 lg 2, 5 lg 1 ja 9:

2.4.1. paragrahv 3 lg 2: Kohalik omavalitsus võib talle seadusega või selle alusel pandud haldusülesannet volitada juriidilist või füüsilist isikut täitma seaduse alusel antud haldusaktiga või seaduse alusel käesolevas seaduses sätestatud tingimustel ja korras sõlmitud halduslepinguga.

2.4.2. paragrahv 5 lg 1: Juriidilise või füüsilise isiku võib volitada haldusülesannet täitma, kui:

1) haldusülesande täitmine juriidilise või füüsilise isiku poolt on majanduslikult põhjendatud, arvestades muu hulgas ülesande riigi või kohaliku omavalitsuse poolt täitmiseks volitamiseks, võimalikuks rahastamiseks ning haldusjärelvalveks tehtavaid kulutusi;

2) haldusülesande täitmiseks volitamine ei halvenda selle täitmise kvaliteeti;

3) haldusülesande täitmiseks volitamine ei kahjusta avalikke huve ega nende isikute õigusi, kelle suhtes haldusülesannet täidetakse.

2.4.3. paragrahv 9: Kohaliku omavalitsuse haldusülesande täitmiseks volitamise otsustab volikogu, kes volitab halduslepingut sõlmima valla- või linnavalitsuse.

III. Analüüs

Halduskoostöö seaduse paragrahvi 5 lõige 2 kohane analüüs on järgmine:

3.1. täitmiseks volitamise tingimuste majanduslikud arvestused ja riigile või kohalikule omavalitsusele kaasnevate kulutuste suurus.

MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus 2003.a 24 omavalitsuse poolt. MTÜ loodi eesmärgiga võtta omavalitsustelt üle kõik jäätmehoolduse korralduslikud ülesanded, mis on omavalitsustele pandud Jäätmeseaduse ning teiste

jäätmehooldust reguleerivate õigusaktidega, tehes seda läbi valdkonnale spetsialiseerumise kuluefektiivsemalt ja kvaliteetsemalt. Liikmete paljususe ja ühesuguste tegevuste unifitseeritud planeerimine ja korraldamine loob mastaabiefekti, mis võimaldab eelnimetatud eesmärgi täita.

Valla jäätmehoolduse korraldamise tegevuste eelarve on valla eelarve osaks ja koosneb kahest peamisest osast: tööjõu kulud ja konkreetsete tegevuste kulud. MTÜ-le jäätmehoolduse ülesannete täitmise delegeerimisel:

- väheneb vallavalitsuse vastavatel ametiisikutel töökoormus, mis võimaldab kasutada täiendavat ajaressurssi muude kohustuslike ülesannete eesmärgipäraseks täitmiseks;
- tegeleb MTÜ kõikide jäätmehoolduse küsimustega, s.h ka sellistega, mis ei ole ette planeeritud;
- läbi liikmete paljususe ja sarnaste eesmärkide luuakse eeldused rahaliseks säästuks vallale vajalike teenuste hankimisel;
- MTÜ eesmärgiks on viia MTÜ aastaks 2025 isemajandavaks, mis tähendab vallale liikmemaksu vähenemist või sellest loobumist.

Järelevalvet halduslepingu üle teostab Tõrva vallavalitsus. Järelevalvekohustusi täidavad vallavalitsuse vastavatel ametiisikutel, kelle vastutusvaldkonda kuuluvad jäätmehoolduse valdkonna küsimused. Kuna järelevalvet teostatakse ametiülesannete raames, ei too see kaasa täiendavaid kulusid.

3.2. haldusülesande täitmise järjepidevus ja kvaliteedi tagamise abinõud.

MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus (endise nimega Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus) asutati 2003.a 24. oktoobri omavalitsuse poolt. MTÜ ühendab 2022.a jooksul endaga Eestis tegutseva teise analoogse koostööorganisatsiooni MTÜ Jäätmehoolduskeskus. Ühinemise eesmärgiks on kujuneda eestiülese tegevusmõjuga kohalike omavalitsuste jäätmehoolduse kompetentsi- ja koostöökeskuseks, mis suudab tugevamalt esindada ja kaitsta liikmete huve kõikidel vajalikel tasanditel. MTÜ on täna aktiivses laienemise faasis ja eesmärgiks on kaasata liikmeks enamuse Eesti kohalikest omavalitsustest. Eelnevast tulenevalt ei ole ohtu, et jäätmehoolduse korralduse järjepidevus oleks MTÜ tegevuse läbi ohustatud.

Haldusülesande täitmiseks volitamine ei halvenda selle täitmise kvaliteeti. MTÜ on spetsialiseerunud ainult jäätmehoolduse valdkonnale, mistõttu omab MTÜ spetsiifilisi teadmisi ja oskuseid valdkonnas tegutsemiseks ning selleks vajaminevaid töötajaid. MTÜ erinevad spetsialistid saavad täita jäätmehoolduse ülesandeid komplekselt ja luua sellega nii rahalist kui ajalist väärtust vallavalitsuse jaoks. Lisaks on MTÜ-l koostööpartnerite võrgustik, keda kaasatakse tegevustesse nt vajaliku täiendava kompetentsi hankimiseks vastavalt vajadusele. Vallavalitsusel ei ole

otstarbekas arendada ise välja analoogset võimekust ja investeerida selle arendamisse.

Haldusülesande täitmisega võtab MTÜ endale kohustuse vastutada kokkulepitud tulemuste saavutamise osas. Vallavalitsusel on seega võimalus efektiivsemalt juhtida teenuste kvaliteedi tingimusi.

Ülesannete täitmise kvaliteedi tagamine toimub MTÜ nõukogu, üldkoosoleku ja vallavalitsuse vastavate järelevalvetegevuste läbi.

Vallavalitsusel on alati õigus esitada MTÜ-le juhiseid ja seada tegevuspiiranguid kõikide halduslepingu koosseisu kuuluvate tegevuste osas.

3.3. haldusülesande täitmiseks volitamisest tingitud õiguslikud ja faktilised mõjud isikutele, kelle suhtes täitmiseks volitatavat haldusülesannet täidetakse.

Haldusülesande täitmine MTÜ poolt ei too kaasa sisulisi muudatusi valla elanike ja muude jäätmevaldajate osas. MTÜ tegutseb elanike ja muude jäätmevaldajate osas valla nimel ja vallavalitsusega kooskõlastatud tingimustel. MTÜ ei oma halduslepingu alusel elanike ja muude jäätmevaldajate osas järelevalvemenetluse läbiviimise õigust.

IV. Haldusülesannete täitmise volitamise lubatavus

Tulenevalt analüüsist on haldusülesannete täitmise volitamine lubatud kuna:

1) haldusülesande täitmine MTÜ poolt on majanduslikult põhjendatud, arvestatud on muuhulgas kohaliku omavalitsuse poolt täitmiseks volitamiseks, võimalikuks rahastamiseks ning haldusjärelevalveks tehtavaid kulutusi.

2) haldusülesande täitmiseks volitamine ei halvenda selle täitmise kvaliteeti;

3) haldusülesande täitmiseks volitamine ei kahjusta avalikku huvi ega nende isikute õigusi, kelle suhtes haldusülesannet täidetakse.